

JOB I MIKROVIRKSOMHEDER I EU

Denne brochure er et sammendrag af de mest relevante resultater af de forsknings- og debataktiviteter, som Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene står bag i forbindelse med beskæftigelsen og kvaliteten af arbejdet i små og mellemstore virksomheder (SMV'er), idet der særligt fokuseres på mikrovirksomheder.

Politiske henstillinger

- Mikrovirksomhederne har behov for skræddersyede strategier og politikker på områder som kontrakter, arbejdstid, eksponering for fysiske risici, undervisning, medindflydelse og rådførelse med de ansatte med henblik på forbedring af disses beskæftigelses- og arbejdsvilkår.
- Ejere og ledere af mikrovirksomheder har behov for mere og bedre information om uddannelse, kontrakter, sikkerheds- og sundhedsaspekter og sociale beskyttelsesordninger.
- Denne information bør være uformel og tilpasset virksomhedens krav, idet der tages højde for disponibel tid og omkostninger.
- Der skal foretages en grundig evaluering af den rolle, som agenturerne og andre mellemlid, der har til opgave at støtte disse virksomheder, spiller. Støtten bør både omfatte aspekter vedrørende økonomisk og social udvikling.
- Beskæftigelses-, social- og virksomhedspolitikkerne bør tage mikrovirksomhedernes specifikke kulturelle og lokale forhold i betragtning.
- Supplerende politikker for uddannelse, sundhed, transport, miljø og kultur er nødvendige for at kunne skabe og bevare et gunstigt miljø for arbejdstagere og virksomhedsledere i mikrovirksomheder og små virksomheder.
- Der er et presserende behov for yderligere og mere specifik kvantitativ og kvalitativ information om beskæftigelse i mikrovirksomheder samt for en mere effektiv brug af en kombination af begge typer.
- Forskelligartede definitioner og klassificeringer af virksomheder gør det yderst vanskeligt at foretage komparative analyser: Koncepterne skal være klare, operationelle og tilpasset virkeligheden.
- Yderligere forskning inden for beskæftigelsen i mikrovirksomheder kræver en klassificering af disse virksomheder: Økonomisk sektor, udviklingsfase, juridisk status og andre faktorer skal alle tages i betragtning.
- Yderligere forskning bør omfatte EU-ansøgerlandene, da denne vil bibringe nyttig information om arbejdslivet i Europa.
- De politiske beslutningstagere bør tage i betragtning, at mange mikrovirksomheder opererer i den uformelle sektor, hvilket generelt har store konsekvenser for arbejdsvilkår og socialpolitik.

Politiske rammer

Retten til et job anses for en grundlæggende social rettighed i Den Europæiske Union. Hermed sikres det, at alle har adgang til de grundlæggende varer og tjenesteydelser, som de har behov for i hverdagen. At have et job er dog ikke i sig selv nogen garanti for gode beskæftigelses- og arbejdsvilkår. Hvad med kvaliteten?

De offentlige politikker kan tage sigte på de grundlæggende behov for uddannelse, faglig uddannelse og det socioøkonomiske miljø. Men for at sikre kvaliteten af arbejdet kræves der en innovativ tilgang i den politiske beslutningstagning. Lovgivningen kan ikke så let dække områder som modernisering af arbejdet, de ansattes autonomi på arbejdspladsen, jobtilfredshed eller samarbejde mellem de ansatte.

Det stigende antal mikrovirksomheder i EU (se figur 1) afspejler denne sektors potentiale for jobskabelse og for at bidrage til udvikling af nye arbejdsformer: De små iværksættere udgør nu 18 millioner EU-borgere. Sådanne virksomheder spiller en væsentlig socioøkonomisk rolle på nationalt, regionalt og lokalt plan og er forbundet med de centrale elementer i den europæiske beskæftigelsesstrategi: iværksætterkultur, tilpasningsevne, livslang læring, innovation og lokal udvikling. Det er derfor en udfordring og en mulighed for EU-institutioner, regeringer og arbejdsmarkedsparter til at finde nye måder at udvikle denne vigtige økonomiske sektor på og samtidig at sigte efter at opnå bedre arbejdsvilkår for arbejdsgiverne og de aktive ejere.

Instituttets forskning

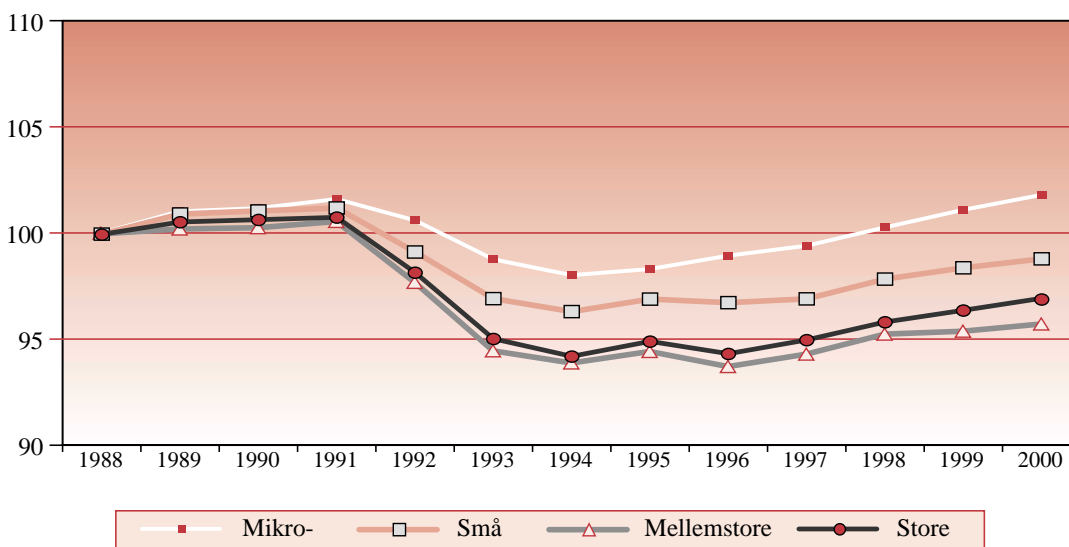
I erkendelse af de små virksomheders potentiale for jobskabelse har De Forenede Stater, Japan og enkelte europæiske lande i en række år udarbejdet og gennemført skræddersyede politikker, programmer og støttestrategier til fremme af oprettelse og udvikling af små virksomheder. Forskningen har gennem tilvejebringelse af den nødvendige information bidraget til virksomhedernes effektivitet.

Den seneste udvikling inden for de europæiske social- og beskæftigelsespolitikker har medført efterspørgsel efter information om den sociale dimension af beskæftigelse kombineret med det økonomiske perspektiv. Hidtil har forskningen hovedsagelig fokuseret på de små virksomheders jobskabelsespotentiale, men har ikke set nærmere på jobbenes kvalitet.

For at råde bod herpå indledte instituttet i 1997 et omfattende forskningsprojekt vedrørende kvaliteten af beskæftigelsen i SMV'er, hvor der fokuseredes på mikrovirksomheder. Projektet har fra begyndelsen været med deltagelse af repræsentanter for Europa-Kommissionen (GD for Beskæftigelse og GD for Erhvervspolitik), Europa-Parlamentet, regeringerne, arbejdsmarkedets parter, ngo'er, universiteter og forskningscentre, ligesom OECD, ILO og andre europæiske og internationale organer.

Forskningen var centreret omkring tre hovedaktiviteter: en pilotundersøgelse til at afgøre, hvilke hovedområder der skulle undersøges; en komparativ undersøgelse af situationen i fire EU-medlemsstater baseret på data fra instituttets europæiske arbejdsmiljøundersøgelse og endelig tre årlige workshopper til at afgøre, hvilke områder der

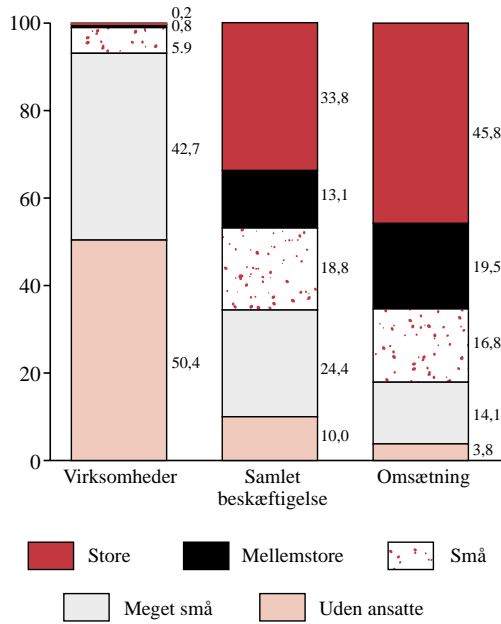
Figur 1 *Beskæftigelsesudviklingen i virksomheder i EU, 1988-2000 (indeks: 1988 = 100)*

Kilde: Europa-Kommissionen (GD for Erhvervspolitik), *Det Europæiske Observationscenter for SMV, Sjette rapport, 2000*. Beregnet af EIM Small Business Research and Consultancy.

Figur 2 Virksomheder i Den Europæiske Union, 1996 – fordeling ud fra antallet af ansatte (%)

Kilde: Eurostat, *Enterprises in Europe, Sixth Report: key figures for 1996, 2001.*

skulle arbejdes videre med i den fremtidige forskning.

Formålet med instituttets forskning inden for mikrovirksomheder var:

- at tilvejebringe relevant og nyttig information til brug for europæiske politiske beslutningstagere vedrørende beskæftigelses- og arbejdsvilkårene i mikrovirksomheder i EU i betragtning af disses jobskabelsespotentiale
- at fastsætte behovet og retningen for den fremtidige forskning inden for beskæftigelsen og kvaliteten af arbejdet i mikrovirksomheder og i små virksomheder.

Definition af mikrovirksomheder

Inddelingen af virksomhederne efter størrelse varierer fra land til land og i selve landene alt afhængig af informationskilden og formålet med dataindsamlingen eller analysen.

Referencegrundlaget for disse forskningsundersøgelser er den klassificering, som Europa-Kommissionen anbefalede i 1996 til EU-statistikker, hvor virksomhedsstørrelsen bestemmes ud fra antallet af ansatte: virksomheder uden ansatte (0), mikrovirksomheder eller meget små virksomheder (1-9), små virksomheder (10-49), mellemstore virksomheder (50-249) og store virksomheder (500 og derover).

Mikrovirksomhederne (virksomheder uden ansatte ikke medregnet) udgjorde 42,7 % af alle virksomheder i EU og 24,4 % af den samlede beskæftigelse i 1996 (se figur 2). Som det fremgår af figur 1, viser beskæftigelsestendenserne siden 1994 et stigende antal ansatte i mikrovirksomheder, selv når der tages højde for den negative indvirkning på beskæftigelsestallene, som forårsages af mikrovirksomheder, der blev omdannet til små virksomheder (med 10 eller flere ansatte).

Gennem instituttets forskning og debat har man identificeret mikrovirksomhedernes vigtigste karakteristika (jf. nedenfor), som samtidig fremhæver vigtigheden af disse virksomheder, når det gælder jobskabelse og behovet for forbedring af arbejdsvilkårene.

Pilotundersøgelsen

Formålet med pilotundersøgelsen var at bestemme, hvilke hovedemner der skulle behandles i instituttets forskning inden for beskæftigelsen i SMV'er. Den bestod af følgende dele: en litteraturoversigt over SMV'ernes bidrag til jobskabelse, en analyse og et forslag om at undersøge jobkvaliteten i virksomheder af denne størrelsesorden på grundlag af et enkelt landsspecifikt casestudie (Portugal) og

Mikrovirksomhederne (1-9 ansatte):

- udgør over 40 % af virksomhederne i EU
- beskæftiger en fjerdedel af arbejdsstyrken
- giver nye beskæftigelsesmuligheder
- udgør størstedelen af de nystartede virksomheder
- er en kilde til og en mulighed for innovation
- fremmer indtræden og genindtræden på arbejdsmarkedet
- udvikler kulturel identitet
- fremmer iværksætterkulturen
- skaber regional og lokal udvikling.

Beskæftigelses- og arbejdsvilkårene i disse virksomheder kræver særlige strategier og forskning, idet

- de ansatte almindeligvis ikke har nogen repræsentation
- det for arbejdsgiverne/iværksætterne er vanskeligt at få adgang til information
- arbejdsgiveren/den aktive ejer ofte har et nært samarbejde med de(n) ansatte
- der ikke er nogen garanti for social sikring
- de ofte er i den uformelle sektor.

Tabel 1: *Beskæftigelsen i mikrovirksomheder efter økonomisk sektor, i procent af den samlede beskæftigelse (*)*

	Mikrovirksomheder i %	Den samlede beskæftigelse i mikrovirksomheder i %	Sektorer med en beskæftigelse på over 20 %	Sektorer med en beskæftigelse på mellem 10 og 20 %
Frankrig	42,5	22,9	Bygge- og anlægssektoren, handel og HoReCa, andre servicefag og forretningsaktiviteter (**)	Den industrielle sektor og energisektoren
Grækenland	43,8	30,0	Handel og HoReCa, forretningsaktiviteter (**), andre servicefag, bygge- og anlægssektoren, transportsektoren og kommunikationssektoren	Den industrielle sektor og energisektoren
Sverige	48,6	21,7	Forretningsaktiviteter (**), handel og HoReCa, bygge- og anlægssektoren, andre servicefag	Transportsektoren og kommunikationssektoren
Det Forenede Kongerige	31,4	16,9	Bygge- og anlægssektoren, forretningsaktiviteter (**), handel og HoReCa	Andre serviceydelser, transportsektoren og kommunikationssektoren

Kilde: Eurostat, *Enterprises in Europe: Sixth Report. Key figures for 1996.*

HoReCa: Hotel- og restaurationsbranchen samt catering.

(*) Med undtagelse af landbrug.

(**) Med undtagelse af bank- og finansieringsvirksomhed.

ud fra resultaterne af instituttets europæiske arbejdsmiljøundersøgelse, en konceptuel ramme for forholdet mellem kvantiteten og kvaliteten af job i SMV'er og et forslag om en komparativ undersøgelse af beskæftigelses- og arbejdsvilkårene i mikrovirksomheder og større virksomheder i EU.

Litteraturoversigten viste ud fra de fleste kriterier, at de små virksomheder tegner sig for størsteparten af beskæftigelsen i EU-landene på nuværende tidspunkt, og at virksomhedernes gennemsnitsstørrelse har været faldende. Det er tydeligt, at det er de små virksomheder, der har øget det samlede antal job i de mest udviklede økonomier og dermed også beskæftigelsesandelen. Derimod står det mindre klart, hvorvidt disse job har været »gode« job. Arten eller kvaliteten af disse job er blevet undersøgt i langt mindre omfang end kvantiteten heraf, delvis på grund af mangel på fyldestgørende data.

Gennem forskningen fandt man frem til de hovedkriterier, som kunne være relevante for undersøgelsen af jobkvaliteten: antallet af arbejdstimer, lønninger og andre ydelser, betalingsarten, kontraktens art, jobsikkerhed, ansættelsens varighed, monotont arbejde, afsat tid til udførelse af arbejdsopgaver, jobtilfredshed, autonomi, undervisning, medindflydelse i beslutningstagning samt sikkerhed og sundhed. Med undtagelse af lønningerne forefandt alle disse oplysninger allerede for de forskellige virksomhedsstørrelser i resultaterne af instituttets anden europæiske arbejdsmiljøundersøgelse (1995-96).

På baggrund af dataene fra undersøgelsen blev der i alt udvalgt 20 målestørrelser for jobkvalitet, som

herefter blev anvendt på det landsspecifikke casestudie af Portugal. Sammenlignet med større virksomheder blev jobkvaliteten i mikrovirksomhederne anset for højere på fire punkter og lavere på fire punkter. De ansatte i mikrovirksomhederne udviser lavere tendens til fravær fra arbejdspladsen, de får mere tid til udførelse af arbejdsopgaverne, de har større autonomi med hensyn til arbejdet, og graden af direkte kontrol med dem fra chefens side er lavere. På den anden side har ansatte i mikrovirksomheder færre faste kontrakter, man rådfører sig ikke så ofte med dem i forbindelse med omlægninger, og de har ringere mulighed for økonomisk støtte til enten børnepasning eller uddannelse.

Den komparative undersøgelse

Der blev på baggrund af konklusionerne i pilotundersøgelsen og dataene fra instituttets undersøgelse foretaget en yderligere analyse ved hjælp af en komparativ undersøgelse af beskæftigelses- og arbejdsvilkårene i mikrovirksomheder i forhold til større virksomheder i følgende fire EU-medlemsstater: Frankrig, Grækenland, Sverige og Det Forenede Kongerige.

Fokuseringen på disse fire lande skulle fremhæve forskelle og ligheder mellem arbejdsvilkårene i virksomheder af forskellig størrelsesorden i forskellige geografiske, økonomiske, sociale og kulturelle sammenhænge. Valget skete ikke på grundlag af den lettere adgang til information, men snarere med henblik på at finde en repræsentativ gruppe af lande, hvor de mindste virksomheder spiller en væsentlig socioøkonomisk rolle, eller hvor

der er tegn på et presserende behov for at forbedre arbejds- og beskæftigelsesvilkårene.

Til denne komparative undersøgelse opstillede forskerne en liste med 16 målestørrelser for jobkvalitet, der som casestudiet af Portugal var baseret på oplysninger fra instituttets anden europæiske arbejdsmiljøundersøgelse (se tabel 2 nedenfor).

Et af de største problemer under forskningen var den forskellige størrelsesinddeling af virksomheder. Definitionen af mikrovirksomheder anvendes ikke systematisk i hele EU, selvom den anbefales af Europa-Kommissionen. I Sverige indsamles der for denne virksomhedsstørrelse f.eks. data om

virksomheder med mellem 1 og 4 ansatte og mellem 5 og 19 ansatte. I Grækenland og Det Forenede Kongerige nyder klassifikationen »mikrovirksomhed« ringe anerkendelse og anvendes ikke ved udbredelse af information og udarbejdelse af politikker.

Ud af de fire lande var manglen på specifikke data om mikrovirksomheder særlig alvorlig i Grækenland og mindst problematisk i Frankrig. Det blev dog besluttet at bibeholde de valgte lande, da Grækenland er det EU-land, som har den største andel af mikrovirksomheder. Et vigtigt resultat af undersøgelsen kunne desuden være at understrege, at der er behov for bedre indsamling og adgang til information.

Tabel 2: Målestørrelser for jobkvalitet

Undersøgelseskategori	Målestørrelse	Vigtigste bestanddele
Beskæftigelsesvilkår	1 Jobsikkerhed	Kontraktens varighed, sikkerhedsfølelse
	2 Familievenlige forhold	Barselsorlov, forældreorlov, børnedagpleje, orlov ved børns sygdom
	3 Uddannelse	
Jobkarakteristika	4 Skæve arbejdstider	Weekend-, nat- og skifteholdsarbejde
	5 Betaling for skæve arbejdstider	Betaling for overarbejde, skifteholdsarbejde og dårlige arbejdsvilkår
	6 Afveksling i opgavernes art	Gentagne opgaver, gentagne bevægelser, monotont arbejde
	7 Arbejdspres	Arbejdstempo, tidsfristers længde, stress
	8 Hensigtsmæssig udnyttelse af kvalifikationer	Overensstemmelse mellem job og kvalifikationer
	9 Kontrol over det fysiske arbejdsmiljø	Kontrol over temperatur, belysning, ventilation, indretning, udstyr
	10 Autonomi	Mulighed for at holde pauser, mulighed for at bestemme, hvornår man vil have ferie, indflydelse på arbejdsopgaver, arbejdsmetoder og maskinernes hastighed
	11 Jobtilfredshed	
Arbejdsmiljø	12 Grad af fysisk velvære	Vibrationer, støj, høje/lave temperaturer, giftige dampe, løft af tunge emner
	13 Psykiske problemer	Påvirket af stress, træthed, søvnmangel, bekymringer, irriterabilitet, personlige problemer
	14 Fysiske sundhedsrisici	Smertefulde/trættende arbejdsstillinger, løft af tunge emner, rygsmerter, smerter i lemmerne
Det sociale miljø	15 Medindflydelse og rådførelse med de ansatte	Drøftelser med chefen om arbejdsresultater, rådførelse med de ansatte, drøftelse af problemer af arbejdsmæssig karakter med chefen, kolleger og arbejdstagerrepræsentanter
	16 Diskrimination og truende adfærd	Vold, truende adfærd, diskrimination på grund af køn, alder eller race, uønsket seksuel opmærksomhed

Tabel 3: *Beskæftigelses- og arbejdsvilkår i mikrovirksomheder – resultater pr. land*

	Målestørrelser for jobkvalitet, som forekom i væsentligt omfang i mikrovirksomheder	Målestørrelser for jobkvalitet, som forekom i væsentligt mindre omfang i mikrovirksomheder
Frankrig	Skæve arbejdstider (*) fysiske sundhedsrisici (*) psykiske problemer (*) autonomi.	Betaling for skæve arbejdstider(*) uddannelse (*) medindflydelse og rådførelse med de ansatte (*) familievenlige forhold jobsikkerhed.
Grækenland	Skæve arbejdstider (*) fysiske sundhedsrisici (*) autonomi (*) psykiske problemer.	Betaling for skæve arbejdstider (*) uddannelse (*) jobsikkerhed (*) medindflydelse og rådførelse med de ansatte diskrimination og truende adfærd jobtilfredshed.
Sverige	Overensstemmelse mellem job og kvalifikationer autonomi.	Betaling for skæve arbejdstider (*) uddannelse (*) psykiske problemer (*) medindflydelse og rådførelse med de ansatte fysiske sundhedsrisici arbejdspres jobsikkerhed.
Det Forenede Kongerige	Skæve arbejdstider overensstemmelse mellem job og kvalifikationer fysiske sundhedsrisici autonomi.	Uddannelse (*) medindflydelse og rådførelse med de ansatte (*) betaling for skæve arbejdstider diskrimination og truende adfærd arbejdspres monotone/gentagne arbejdsopgaver jobsikkerhed.

(*) Disse forekom i særlig udtalt grad.

Beskæftigelses- og arbejdsvilkårene i mikrovirksomhederne blev sammenlignet med de tilsvarende vilkår i andre størrelser virksomheder i gruppen af SMV'er, da de socioøkonomiske ligheder mellem mikrovirksomheder og SMV'er således kunne fremhæves. Realiteten er, at når en mikrovirksomhed vokser og gør økonomiske fremskridt, så flytter den op til den næste kategori. Socialt set er målet i første omgang at bringe arbejds- og beskæftigelsesvilkårene for de ansatte i mikrovirksomheder tættere på de vilkår, som er fremherskende i andre SMV'er, og som generelt har tendens til at være bedre.

Den komparative undersøgelse viste, at seks af de 16 målestørrelser for jobkvalitet ikke varierede væsentligt med virksomhedsstørrelsen. Disse seks målestørrelser var:

1. Familievenlige forhold – med undtagelse af Frankrig, hvor disse er mindre udbredt i mikrovirksomheder.
2. Kontrol over det fysiske arbejdsmiljø.
3. Grad af fysiske gener.
4. Arbejdspres – med undtagelse af Det Forenede Kongerige, hvor arbejdspreset er lavere i mikrovirksomhederne.

5. Afveksling i opgavernes art – igen er undtagelsen Det Forenede Kongerige, hvor denne er lavere i mikrovirksomheder.
6. Jobtilfredshed – undtagelsen er Grækenland, hvor der rapporteres om lavere tilfredshed i mikrovirksomhederne.

Ud fra disse resultater kan det konkluderes, at disse seks målestørrelser for jobkvalitet nok snarere afhænger af faktorer, der er forbundet med den pågældende økonomiske sektor, som en virksomhed opererer inden for. I modsætning hertil varierede de resterende ti målestørrelser for jobkvalitet betydeligt i forhold til vilkårene i større virksomheder.

Det kan for alle fire lande konkluderes, at jobkvaliteten er betragteligt højere i mikrovirksomheder, hvad angår autonomi, men afgjort lavere, hvad angår arbejdstid, betaling for skæve arbejdstider, fysisk sundhed, jobsikkerhed, medindflydelse og rådførelse med de ansatte samt uddannelse.

Sammenligningen af arbejdsvilkårene i de fire lande har desuden ført til følgende konklusioner:

- I Grækenland og Det Forenede Kongerige forekommer diskrimination og truende adfærd mindre hyppigt i mikrovirksomhederne.

- I Det Forenede Kongerige og Sverige er der større overensstemmelse mellem job og kvalifikationer i mikrovirksomhederne.
- I Frankrig og Grækenland forekommer der mere hyppigt psykiske problemer i mikrovirksomhederne, mens de i Sverige forekommer mindre hyppigt.
- I Sverige anfører de ansatte, at der mindre hyppigt forekommer fysiske sundhedsrisici og arbejds-pres i mikrovirksomheder.

De internationale workshops

Et andet vigtigt bidrag til forskningen inden for mikrovirksomheder var de årlige internationale workshops, som instituttet har arrangeret omkring dette emne mellem 1997 og 2000. Ved disse workshops opstilledes følgende spørgsmål til den fremtidige debat:

1. Snarere end at have fokuseret på det kvalitative aspekt ved jobbene har forskningen og politikkerne hidtil fokuseret på det kvantitative aspekt (jobskabelse): Skyldes dette både mangel på fyldestgørende data og modvilje mod at gøre effektiv brug af en kombination af kvalitative og kvantitative data?
2. Det er nødvendigt at forbinde forskningen i arbejdslivet i mikrovirksomheder og SMV'er med virksomhedernes livscyklus. I hvor vid udstrækning bør forskningen fokusere på: Opstartfasen? Udviklingsfasen? Modningsfasen? De foregående tre år? De foregående fem år? Hvilke data er tilgængelige om virksomhedens forskellige faser?
3. Bør alle de økonomiske sektorer afdækkes i undersøgelserne af arbejdslivet i mikrovirksomheder og SMV'er, eller er det bedre at fokusere på specifikke sektorer? Servicefag? Fremstillingsvirksomhed? Landbrug? De sektorer, hvor der er flest mikrovirksomheder?
4. Hvilken social og økonomisk rolle spiller mikrovirksomhederne i den ny økonomi? Er der gennem den nye økonomis herkomst, truslen om lavkonjunktur og mulige nye tendenser ved at ske en nydefinering af mikrovirksomhedernes rolle som en væsentlig kilde til beskæftigelse? Har de demografiske og kulturelle ændringer i Europa tendens til at begunstige selvstændig virksomhed og oprettelse af nye mikrovirksomheder og små virksomheder?

Hovedkonklusionerne fra forskningen

- Analysen af den virksomhedsstørrelsesbestemte information fra instituttets arbejdsmiljøundersøgelse viser klart, at de ansatte i mikrovirksomhederne i de fire udvalgte

lande rapporterer om skævere arbejdstider, lavere betaling for disse timer, mindre uddannelse, mindre rådførelse med de ansatte, mindre medindflydelse, større fysiske sundhedsrisici og mindre jobsikkerhed.

- Debatten viste, at der er lighed mellem arbejds- og beskæftigelsesvilkår som f.eks. løn, uddannelse, jobsikkerhed og autonomi i europæiske, japanske og amerikanske mikrovirksomheder.
- Arbejdsgiverne i mikrovirksomhederne/de aktive ejere spiller en vigtig rolle i økonomien, og deres egne arbejdsvilkår må ikke undervurderes.
- Mikrovirksomheder afspejler ofte de lokale samfunds interesser og behov og kan derfor bidrage til bevarelse af kulturel identitet.
- Den nye informations- og kommunikationsteknologi har ikke blot øget antallet af de mindste virksomheder, men bidrager også til udviklingen af netværkssamarbejde.
- Disse virksomheder kan bedre udføre deres strategiske funktion i økonomien og samfundet, når der forefindes et miljø med samarbejde på tværs af sektorer og organisationer (med store virksomheder, faglige sammenslutninger, skoler, universiteter, teknologiske centre, finansielle institutioner og andre organisationer).
- Konkurrence, manglende ekspertise og overlappning mellem de agenturer og andre mellemlid, som støtter de mindste virksomheder, skaber forvirring og manglende effektivitet i den service, disse agenturer og mellemlid yder.
- Der er bemærkelsesværdigt lidt information til rådighed om mikrovirksomheder, delvis pga. det vanskelige i at samle officielle kvantitative data.
- Forskning inden for jobskabelse, arbejdsvilkår og beskæftigelsesforhold i mikrovirksomheder og små virksomheder kan kun udføres ud fra en multikulturel (forskellige regioner, forskellige lande) og multidisciplinær indfaldsvinkel (social, økonomisk, retlig, psykologisk, miljømæssig osv.)
- Yderligere forskning i den socioøkonomiske udvikling af mikrovirksomheder og små virksomheder kræver en klassificering af disse virksomheder.
- Det er vanskeligt at undersøge jobskabelse og jobkvalitet i mikrovirksomheder og små virksomheder uden at tage hensyn til den uformelle sektor, hvor de fleste af disse virksomheder opererer i en del af eller hele deres livscyklus, og hvilket utvivlsomt har indvirkning på arbejdsvilkårene.

Den europæiske arbejdsmiljøundersøgelse

Instituttets arbejdsmiljøundersøgelse dækker EU-landenes samlede erhvervsaktive befolkning fra 15 år og opefter, og dataene er indhentet gennem et spørgeskema, som blev udleveret til et repræsentativt udsnit af den erhvervsaktive befolkning, og som blev besvaret under fire øjne. Det faktum, at instituttets undersøgelse anvender virksomhedsstørrelsen som kontekst og strukturel variabel og omfatter data fra de 15 EU-lande, gør den unik med henblik på undersøgelser af SMV'er.

Den anvender følgende seks kategorier efter virksomhedsstørrelse: 0, 1-9, 10-49, 50-99, 100-499, 500 ansatte og derover. En fordel ved at anvende undersøgelsesresultaterne i forskningen er, at undersøgelsen isolerer mikrovirksomhederne (1-9 ansatte) som en selvstændig gruppe og ligeledes adskiller disse fra virksomheder uden ansatte, som har andre sociale og økonomiske karakteristika.

Information efter:

- land
- økonomisk sektor
- beskæftigelse
- ansættelsesform
- køn
- alder
- virksomhedsstørrelse

Om følgende:

- arbejdstid
- transporttid mellem hjem og arbejde
- lønnens art
- arbejdets tilrettelæggelse
- jobtilfredshed
- erhvervsmæssige risici
- information om risici
- sundhed og fravær
- karriereudvikling
- medindflydelse og rådførelse med de ansatte
- diskrimination og truende adfærd
- arbejds- og familieliv

Dette resumé er udarbejdet af Filomena Oliviera, forskningsleder på Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene. Pilotundersøgelsen er foretaget af David Storey og Mark Cowling på SMV-centret på Warwick Universitet (UK), og den komparative undersøgelse er udført af Technopolis i samarbejde med Athen Universitet. En yderligere undersøgelse af beskæftigelsesforholdene i mikrovirksomheder og små virksomheder, som er foretaget af IKEI i Spanien, indgår som en del af dette forskningsprojekt.

YDERLIGERE INFORMATION

Information om instituttets publikationer kan hentes på instituttets websted på adressen www.eurofound.ie
For nærmere oplysninger om den forskning, som er nævnt i denne brochure, kontakt venligst:

Dimitrios Politis
Informationskontaktperson
Tlf. (353-1) 204 31 430
Fax (353-1) 282 64 56
E-post: dmp@eurofound.ie
EF/01/22/DA

KONTORET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS OFFICIELLE
PUBLIKATIONER
L-2985 Luxembourg